

Instrukcja oglądania czarnowieckich zdjęć na płocie

Category: Historia,NEWS

written by Jacek | 5 sierpnia 2023

Nasza plenerowa wystawa historycznych zdjęć na pewno wkrótce stanie się popularna wśród weekendowych spacerowiczów i przejeżdżających rowerzystów.

Każde z dziesięciu zdjęć jest podpisane. Ale podpis, siłą rzeczy, musi być krótki. Gdyby ktoś chciał coś więcej dowiedzieć się o historiach związanych z tymi zdjęciami, poniżej zamieszczamy krótki przewodnik po fotografiach. Liczymy od lewej.

Zdjęcie pierwsze od lewej to **strona tytułowa „tabeli likwidacyjnej”** – dokumentu administracji carskiej z 1864 roku, poświadczającego w jaki sposób została nadana czarnowieckim chłopom ziemia na własność. Car Aleksander II wydał w tamtych czasach ukaz o uwłaszczeniu chłopów. Chciał w ten sposób osłabić znaczenie uwłaszczenia przeprowadzonego przez polski Tymczasowy Rząd Narodowy, który na terenach objętych powstaniem

styczniowym, miesiąc wcześniej nadał chłopom ziemię na własność. W ten sposób zaborca chciał wbić klin między chłopów a powstańców. Tak aby chłopci musieli kalkulować: po co im popierać powstańców, skoro pod rządami cara stali się właścicielami swoich ziem. Niezależnie od politycznych intencji, uwłaszczenie stało się faktem. A dokumenty carskie sprzed ponad półtora wieku przeanalizowaliśmy w artykule [„Jak car Aleksander uwłaszczył czarnowieckich chłopów”](#).

Drugie zdjęcie od lewej **przedstawia Jana, Ludwikę i Zygmunta Wyszomirskich**. To troje z czworga dzieci przedwojennego właściciela majątku ziemskiego w Czarnowcu – Romana Wyszomirskiego. Wszyscy troje w czasie II wojny światowej walczyli w różnych formacjach wojskowych. Dzieje Wyszomirskich opisaliśmy w artykule: [„Kim byli Wyszomirscy z Czarnowca – historia w czterech częściach”](#).

Fotografia trzecia przedstawia **wykopalisko archeologiczne w Lesie Czarnowieckim z 1992 roku**. Okazało się ono jednym z “najbardziej interesujących zabytków archeologicznych w skali kraju”. Kto wydał taką opinię i co dokładnie znaleziono w kręgu całopalnym do pozbywania się zwłok z wczesnego okresu wpływów rzymskich na naszych terenach – przedstawiliśmy w tekście [„Czarnowieckie Stonehenge”](#).

Zdjęcie czwarte pochodzi z **inwentaryzacji parku podworskiego w Czarnowcu**, przeprowadzonej w 1981 roku przez Jana Zglińskiego, Marię Olszewską i Alicję Kalinowską. Szczegóły prac tej grupy badaczy przybliżyliśmy w publikacji: [„Skoro dwór zniszczony, ocalmy chociaż drzewa”](#).

Na piątym – jedynym barwnym zdjęciu w naszej kolekcji – widać **kawałek codziennego życia wsi z połowy lat 80. XX wieku**. Nie wiemy o nim nic więcej ponad to, co zostało zawarte w podpisie. Zdecydowaliśmy się umieścić je na wystawie, bo jest bardzo charakterystyczne dla swoich czasów. W latach 80. na polskiej wsi było więcej koni i furmanek niż traktorów i samochodów.

Kolejne zdjęcie – pierwsze pionowe – **przedstawia Stefana Sakowskiego** (dorosły) i jego bratanka Stanisława Gierłowskiego (dziecko). Stefan Sakowski był żołnierzem II Armii Wojska Polskiego. Jego postać

przystawiliśmy w materiale: [„Podporucznik z Czarnowca”](#).

Obok zdjęcia Sakowskiego i Gierłowskiego znajduje się **świadećstwo czeladnicze Teodora Stanisława Złotkowskiego** – rzemieślnika pochodzącego z Czarnowca. Jego przodkiem prawdopodobnie był budowniczy kaplicy cmentarnej w Rzekuniu. Jak wyglądała edukacja zawodowa przed wojną w Ostrołęce i jakie były losy Teodora Stanisława Złotkowskiego – o tym traktował tekst [„Świadećstwo czeladnika urodzonego w Czarnowcu”](#).

Kolejne zdjęcie to okno. **Okno dworu Wyszomirskich**, znajdującego się w momencie wykonania fotografii, już w stanie ruiny. Dwór Wyszomirskich był najokazalszym budynkiem we wsi. Historię jego świetności i popadania w ruinę opisaliśmy w artykule [„Czarnowiec nieodbudowany. Jak dwór Wyszomirskich popadał w ruinę”](#).

Ostatnie zdjęcie (a pierwsze od prawej) to **rodzina Cudnych z Czarnowca** zastrzelona przez członków Narodowego Zjednoczenia Wojennego w sierpniu 1947 roku. NZW twierdziło, że Cudni współpracowali z komunistami. Krótki opis tamtej tragedii znajduje się w „Monografii gminy” Rzekuń Jerzego Dziewirskiego, oraz w Kalendarium na stronie czarnowiec.pl.